

Hoofdstuk 7 – Exponentiële formules

Opstap Machten en procenten

0-1a $3^5 = 3 \times 3 \times 3 \times 3 \times 3 = 243$

b $12^3 = 12 \times 12 \times 12 = 1728$

c $(-5)^4 = -5 \times -5 \times -5 \times -5 = 625$

d $-6 \times (-2)^5 = -6 \times -2 \times -2 \times -2 \times -2 \times -2 = 192$

0-2 Jack heeft het goede antwoord, want de -6 staat niet tussen haakjes.

0-3a $7^4 = 2401$

b $(-12)^5 = -248\,832$

c $8^4 = 4096$

d $1^9 = 1$

e $-3^5 = -243$

f $(-3)^5 = -243$

g $7 \times 3^5 = 1701$

h $-3 \times 4^3 = -192$

i $12 \times (-5)^4 = 7500$

j $12 \times -5^4 = -7500$

k $-8 \times (-5)^3 = 1000$

l $-2 \times 4^4 = -512$

0-4a Rens vindt $570 : 100 \times 80 = 456$ en Blange vindt $0,80 \times 570 = 456$.

b Bij 34% hoort het decimale getal 0,34.

$0,34 \times 570 = 193,8$, dus 194 leerlingen bespelen een muziekinstrument.

c Als er 55% jongens op de school zitten, zijn er $100\% - 55\% = 45\%$ meisjes.

d $0,45 \times 570 = 256,6$, dus er zitten 257 meisjes op de school.

0-5a 17% van € 255 is $0,17 \times € 255 = € 43,35$

b 35% van 640 leerlingen is $0,35 \times 640 = 224$ leerlingen

c 58% van 1200 kg is $0,58 \times 1200 = 696$ kg

d 95% van 3652 fietsers is $0,95 \times 3652 \approx 3469$ fietsers

e 3% van € 760 is $0,03 \times € 760 = € 22,80$

f 27% van 890 liter is $0,27 \times 890 = 240,3$ liter

0-6a Eerst was de prijs 100%. Na een verhoging van 8% is de prijs $100 + 8 = 108\%$.

b Bij de pijl hoort het getal 1,08 te staan.

<i>prijs</i> in euro's	16 250	17 550
<i>percentage</i>	100	108

d Na de prijsverhoging kost de auto € 17 550,-.

0-7a De prijs wordt vermenigvuldigd met een getal kleiner dan 1, dus er is sprake van een prijsverlaging.

b 0,89 komt overeen met 89%, dus de nieuwe prijs is 89%.

Dat is 11% goedkoper dan de oude prijs van 100%.

c 1,07 komt overeen met 107%, dus de prijs wordt met 7% verhoogd.

0-8a 3% erbij betekent dat je moet vermenigvuldigen met 1,03.

b Na 1 jaar heeft Jill $1,03 \times € 400 = € 412,-$ op haar rekening staan.

c Het beginbedrag is nu € 412, dus na twee jaar heeft Jill $1,03 \times € 412 = € 424,36$ op haar rekening staan.

d $1,03 \times 424,36 = 437,0908$, dus na drie jaar staat er € 437,09 op de rekening.

$1,03 \times 437,09 = 450,2027$, dus na vier jaar heeft Jill € 450,21 op haar rekening.

- 0-9a** Kars heeft 700 euro op zijn rekening gezet.
b Er wordt steeds vermenigvuldigd met 1,04, dus het rentepercentage is 4%.
c $700 \times 1,04^8 = 957,998\dots$, dus na 8 jaar heeft Kars € 958,00 op zijn rekening.
- 0-10a** $620\ 000 = 6,2 \times 10^5$ **c** $0,000\ 12 = 1,2 \times 10^{-4}$
b $43\ 000\ 000 = 4,3 \times 10^7$ **d** $8\ 000\ 000\ 000 = 8 \times 10^9$
- 0-11a** $6 \times 10^4 = 60\ 000$ **c** $6,33 \times 10^8 = 633\ 000\ 000$
b $1,4 \times 10^{-3} = 0,001\ 4$ **d** $1,97 \times 10^3 = 1970$

7-1 Groei

- 1a** De drie vrienden sturen elk drie kaarten, dus in de tweede ronde worden $3 \times 3 = 9$ kaarten verstuurd.
b In de derde ronde sturen negen mensen elk drie kaarten, dus in totaal 27 kaarten. In de vierde ronde sturen 27 mensen elk drie kaarten, dus $27 \times 3 = 81$ kaarten.

c

<i>a</i>	1	2	3	4	5	6	7
<i>s</i>	3	9	27	81	243	729	2187

- d** In de achtste ronde worden $3 \times 2187 = 6561$ kaarten verstuurd.
 In de negende ronde worden $3 \times 6561 = 19\ 683$ kaarten verstuurd.
 In de tiende ronde worden $3 \times 19\ 683 = 59\ 049$ kaarten verstuurd.

- 2a** tabel A: groeifactor 5   tabel B: groeifactor 2
 tabel C: groeifactor 3   tabel D: groeifactor 2

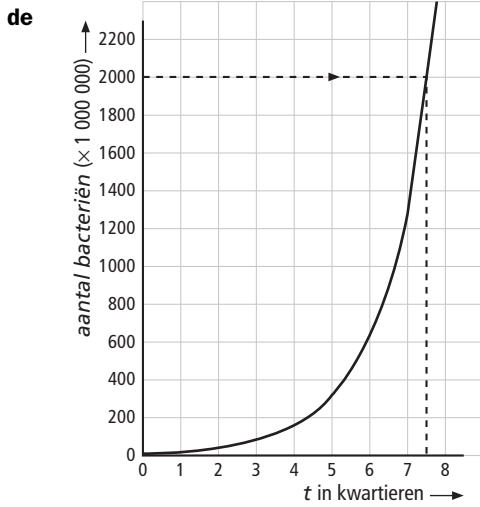
b

A						C					
<i>tijd in dagen</i>	0	1	2	3	4	<i>tijd in weken</i>	8	9	10	11	12
<i>aantal</i>	4	20	100	500	2500	<i>aantal</i>	6	18	54	162	486

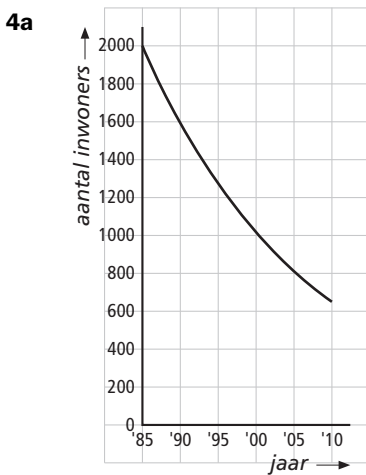

B						D					
<i>tijd in uren</i>	0	1	2	3	4	<i>tijd in weken</i>	0	1	2	3	4
<i>aantal</i>	6	12	24	48	96	<i>aantal</i>	5	10	20	40	80

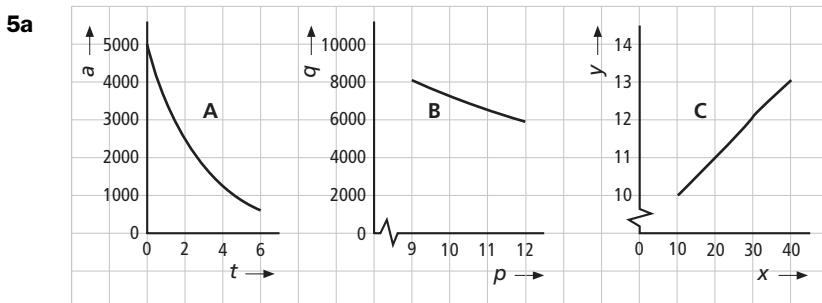
- 3a**
<i>t in kwartieren</i>	0	1	2	3	4	5	6	7	8
<i>bacteriën in miljoenen</i>	10	20	40	80	160	320	640	1280	2560
- b** Als $t = 6$ zijn er 6 kwartieren voorbij. Dat is 1,5 uur na 8:00 uur, dus 9:30 uur.
c Om 9:30 uur zaten 640 miljoen bacteriën op het stuk vlees.

- f** Na ongeveer 7,5 uur zitten er voor het eerst meer dan 200 miljoen bacteriën op het vlees.

- b** $2000 \times 0,8 = 1600$; $1600 \times 0,8 = 1280$; $1280 \times 0,8 = 1024$;
 $1024 \times 0,8 = 819,2$; $819 \times 0,8 = 655,2$
- c** In 1980 zullen er ongeveer 2500 inwoners geweest zijn, want $2500 \times 0,8 = 2000$.

- b** Bij de tabellen A en B is sprake van negatieve groei.

7-2 Groeifactor en beginwaarde

- 6a** Voor de periode 2007 - 2008 is de groeifactor $3,9 : 3 = 1,3$.
 Voor de periode 2008 - 2009 is de groeifactor $5,1 : 3,9 \approx 1,31$.
- b** Elk jaar wordt het aantal mobieltjes vermenigvuldigd met 1,3.
 Dus in 2010 zijn er $1,3 \times 5,1 = 6,63$ miljard.
- c** In 2011 zijn er dan $6,63 \times 1,3 = 8,619$ miljard mobieltjes.
- 7a** Tabel A: $16,8 : 6 = 2,8$; $47,04 : 16,8 = 2,8$ en $131,71 : 47,04 \approx 2,8$,
 dus de groeifactor bij tabel A is 2,8

Tabel B: $55 : 151,25 \approx 0,36$; $20 : 55 \approx 0,36$ en $7,27 : 20 \approx 0,36$,
 dus de groeifactor bij tabel B is ongeveer 0,36.

Tabel C: $20,4 : 12 = 1,7$; $34,68 : 20,4 = 1,7$ en $58,96 : 34,68 \approx 1,7$,
 dus de groeifactor bij tabel C is ongeveer 1,7.

- b** Bij tabel B is sprake van negatieve groei. De waarden voor *aantal* worden steeds kleiner en de groeifactor is kleiner dan 1.
- 8a** tabel ❶: $60 : 50 = 72 : 60 = 86,4 : 72 = 1,2$, dus er is exponentiële groei.
 tabel ❷: $11 : 8 = 1,375$, maar $16 : 11 = 1,4545\dots$ en $20 : 16 = 1,25$,
 dus geen exponentiële groei.
 tabel ❸: $3,5 : 1 = 12,25 : 3,5 = 42,875 : 12,25 = 3,5$, dus er is exponentiële groei.
- b** tabel ❶ groeifactor 1,2 en tabel ❸ groeifactor 3,5.

- 9a** Bij de geboorte woog het hondje 250 gram.

b

<i>tijd</i> in weken	0	1	2	3	4	5
<i>gewicht</i> in grammen	250	300	360	432	518	622

c

<i>tijd</i> in weken	0	1	2	3	4	5
<i>gewicht</i> in grammen	200	220	242	266	293	322

- 10** De beginwaarde bij tabel ❶ is 50 en bij tabel ❷ is de beginwaarde 8.
 Bij tabel ❸ is de beginwaarde 1.

11a

<i>tijd</i> in uren	0	1	2	3	4	5
<i>aantal</i>	10	15	22,5	33,8	50,6	75,9

b

<i>tijd</i> in uren	0	1	2	3	4	5
<i>aantal</i>	300	180	108	64,8	38,9	23,3

- c** Bij de tabel van opdracht b hoort een negatieve groei.

- 12a** $2250 : 3000 = 1688 : 2250 = 0,75$

- b** De beginwaarde is 3000.

c

<i>jaar</i>	2006	2007	2008	2009	2010	2011
<i>aantal</i>	3000	2250	1688	1266	949	712

ICT Groei, groeifactor en beginwaarde

I-1a

<i>tijd</i> in weken	0	1	2	3	4	5	6
<i>o</i> in m ²	64	96	144	216	324	486	729

- bc** -
d De grafiek is stijgend.
e De bedekte oppervlakte is 640 m² na ongeveer 5,5 week.

I-2a -

- b** De grafiek is dalend.

cd -

I-3a -

- b** Controleer je antwoorden met behulp van de computer.
c Controleer je antwoorden met behulp van de computer.

I-4 Controleer je antwoorden met behulp van de computer.

I-5a Het hondje woog bij de geboorte 200 gram.

b

<i>tijd</i> in weken	0	1	2	3	4	5
<i>gewicht</i> in grammen	200	220	242	266	293	322

- c** -
d Net als bij mensen stopt de groei als ze volwassen zijn.

I-6 Controleer je antwoorden met behulp van de computer.

I-7a

<i>tijd</i> in uren	0	1	2	3	4	5
<i>aantal</i>	200	500	1250	3125	7812,5	19 531,25

b

<i>tijd</i> in uren	0	1	2	3	4	5
<i>aantal</i>	500	400	320	256	204,8	163,84

- c** Bij de tabel van opdracht b hoort een negatieve groei. De aantallen nemen af.

7-3 Exponentiële formules

13a Het aantal wordt elk kwartier met 2 vermenigvuldigd, dus de groeifactor is 2.

- b** Bij $t = 4$ komt 5000×2^4 . Bij $t = 5$ komt 5000×2^5 en bij $t = 6$ komt 5000×2^6 .
c Dat kun je berekenen met 5000×2^{10} .
d Formule B is de goede formule: $a = 5000 \times 2^t$.

14a

<i>t</i> in uren	0	1	2	3	4	5
<i>a</i>	300	900	2700	8100	24 300	72 900

- b** In het begin waren er 300 bacteriën.
c De groeifactor bij de tabel is 3, want er wordt steeds met 3 vermenigvuldigd.
d Formule C is de juiste formule: $a = 300 \times 3^t$.

15 Tabel A:

De beginwaarde is 20.

De groeifactor is $5120 : 1280 = 1280 : 320 = 320 : 80 = 80 : 20 = 4$.

De formule is $a = 20 \times 4^t$.

Tabel B:

De beginwaarde is 2000.

De groeifactor is $819,2 : 1024 = 1024 : 1280 = 1280 : 1600 = 1600 : 2000 = 0,8$.

De formule is $a = 2000 \times 0,8^t$.

16a $10,13 : 6,75 \approx 1,5$; $6,75 : 4,5 = 1,5$ en $4,5 : 3 = 1,5$.

Er wordt steeds met een factor 1,5 vermenigvuldigd.

b De beginwaarde is 3 en de groeifactor 1,5.

c De formule is $l = 3 \times 1,5^t$.

d Invullen voor $t = 6$ geeft $l = 3 \times 1,5^6 \approx 34,2$.

Na 6 weken is de bamboeplant dus ongeveer 34 cm hoog.

17a De groeifactor is $10 : 2 = 5$ en de beginwaarde is 2.

b

t	0	1	2	3	4	5
y	2	10	50	250	1250	6250

c De formule is $y = 2 \times 5^t$.

18a De groeifactor bij een rente van 4% is 1,04.

b

t in jaren	0	1	2	3	4	5	6
b in euro's	500	520	540,80	562,43	584,93	608,33	632,66

c De beginwaarde is 500.

d De formule bij de tabel is $b = 500 \times 1,04^t$.

e Invullen voor $t = 10$ geeft $b = 500 \times 1,04^{10} \approx 740,12$.

Na 10 jaar heeft Halbe € 740,12 op zijn rekening staan.

19a $2560 : 640 = 640 : 160 = 160 : 40 = 4$, dus bij tabel A is exponentiële groei.

$160 : 80 = 2$, maar $240 : 160 = 1,5$, dus bij tabel B is geen exponentiële groei.

$5,70 : 3,50 \approx 1,63$ maar $10,10 : 7,90 \approx 1,28$, dus bij tabel C is geen exponentiële groei.

$573,75 : 382,5 = 382,5 : 255 = 255 : 170 = 1,5$, dus bij tabel D is exponentiële groei.

b Bij tabel A is de groeifactor 4 en bij tabel D is de groeifactor 1,5.

c Bij de tabellen B en C is de toename in de onderste rij steeds hetzelfde, dus bij tabel B en bij tabel C hoort een lineair verband.

d Het hellingsgetal bij tabel B is $320 - 240 = 240 - 160 = 160 = 80 = 80$.

Het hellingsgetal bij tabel C is $10,10 - 7,90 = 7,90 - 5,70 = 5,70 - 3,50 = 2,20$.

Extra oefening

E-1a Bij tabel A is de groeifactor 4. Bij tabel B is de groeifactor 2.

Bij tabel C is de groeifactor 3. Bij tabel D is de groeifactor 4.

b Tabel A

t in weken	11	12	13	14	15
aantal	2	8	32	128	512

Tabel B

tijd in uren	0	1	2	3	4
aantal	12	24	48	96	192

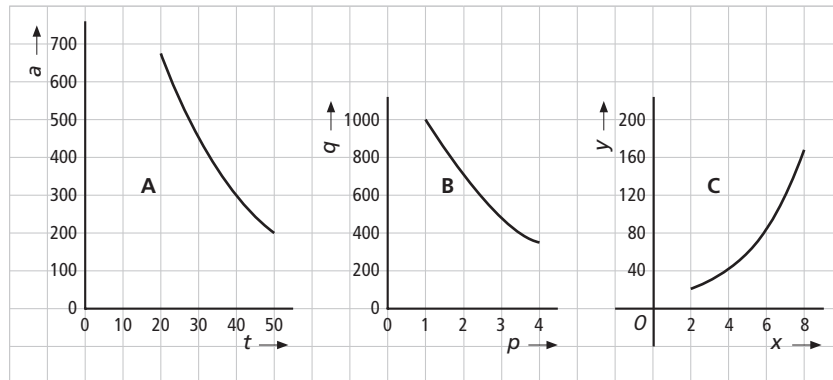
Tabel C

tijd in dagen	1	2	3	4	5
aantal	15	45	135	405	1215

Tabel D

tijd in minuten	0	1	2	3	4
aantal	12	48	192	768	3072

E-2a

b Bij de tabellen A en B is sprake van negatieve groei.

E-3a $7040 : 7410 \approx 0,95$ en $7410 : 7800 = 0,95$

b De beginwaarde is 7800.

c

jaar	2006	2007	2008	2009	2010	2011
aantal	7800	7410	7040	6688	6354	6036

E-4a

t in kwartieren	0	1	2	3	4	5	6
aantal bacteriën	200	400	800	1600	3200	6400	12 800

b In het begin waren er 200 bacteriën

c Bij de tabel hoort groefactor 2.

c De juiste formule is formule C.

E-5a De groefactor is $990 : 330 = 330 : 110 = 3$.

b De beginwaarde is 110.

c

t in uren	0	1	2	3	4	5
aantal	110	330	990	2970	8910	26 730

d De formule is $aantal = 110 \times 3^t$.

E-6a Bij een rente van 3% hoort een groefactor van 1,03.

b

t in jaren	0	1	2	3	4	5	6
b in euro's	500	515	530,45	546,36	562,75	579,64	597,03

c De beginwaarde is 500.

d Bij het sparen hoort de formule $b = 500 \times 1,03^t$.

e Vul voor $t = 12$ in. $b = 500 \times 1,03^{12} = 712,880\dots$

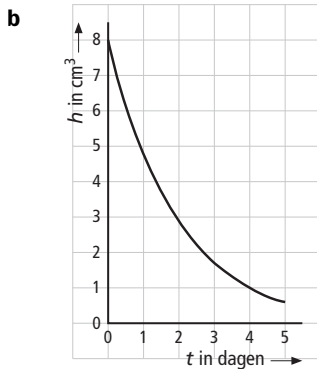
Na 12 jaar heeft Viviane € 712,88 op haar rekening.

- E-7a** Bij tabel B is $64 : 160 = 160 : 400 = 400 : 1000 = 0,4$.
 Bij tabel C is $54,9 : 39,2 \approx 1,4$ en $39,2 : 28 = 28 : 20 = 1,4$.
 Bij de tabellen B en C is sprake van een exponentieel verband.
- b** Bij tabel B is de groeifactor 0,4 en bij tabel C 1,4.
- c** Bij tabel A komt er in de onderste rij steeds 7 bij.
 Bij tabel D gaat er in de onderste rij steeds 17 af.
 Bij de tabellen A en D hoort een lineair verband.
- d** Het hellingsgetal bij tabel A is 7 en het hellingsgetal bij tabel D is -17 .

Verwerken en toepassen

V-1a

t in dagen	0	1	2	3	4	5
h in cm^3	8	4,8	2,9	1,7	1,0	0,6

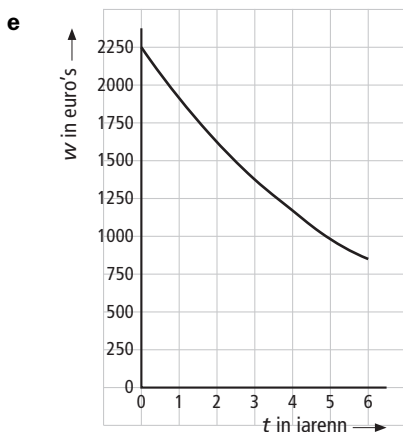
- c** 12 uur is een halve dag, dus vul je in de formule $t = 0,5$ in. $h = 8 \times 0,6^{0,5} = 6,196\dots$, dus na een halve dag heeft Soraya nog ongeveer 6,2 cc medicijn in haar bloed.
- d** Bij een week is $t = 7$. Invullen geeft $h = 8 \times 0,6^7 = 0,223\dots$
 Na een week heeft ze nog ongeveer 0,2 cc medicijn in haar bloed.

- V-2a** 15% van 2250 is $0,15 \times 2250 = 337,5$.
 Na een jaar is de scooter € 337,50 minder waard,
 dus de waarde is € $2250 - € 337,50 = € 1912,50$.

b

t in jaren	0	1	2	3	4	5	6
w in euro's	2250	1912,50	1625,63	1381,78	1174,51	998,34	848,59

- c** De waarde is 100%. Elk jaar wordt de waarde 15% minder, dus de nieuwe waarde is $100\% - 15\% = 85\%$. Daarbij hoort groeifactor 0,85.
- d** De beginwaarde is 2250 en de groeifactor is 0,85, dus de formule is $w = 2250 \times 0,85^t$.

- f Na 7 jaar is de scooter nog $2250 \times 0,85^7 = \text{€ } 721,30$ waard.
 Na 8 jaar is de scooter nog $2250 \times 0,85^8 = \text{€ } 613,10$ waard.
 Na 9 jaar is de scooter nog $2250 \times 0,85^9 = \text{€ } 521,14$ waard.
 Na 10 jaar is de scooter nog $2250 \times 0,85^{10} = \text{€ } 442,97$ waard.
 Na 10 jaar is de scooter minder dan € 500,- waard.

V-3a $15\,776 : 14\,342 \approx 1,10$ en $14\,342 : 13\,038 \approx 1,10$, dus de groeifactor is 1,10.

b jaar	2002	2004	2006	2008	2010	2012	2014
aantal inwoners	13 038	14 342	15 776	17 354	19 089	20 998	23 098

- c In 2006 woonden er 15 776 mensen, dus waren er ongeveer $15\,776 : 2,4 \approx 6573$ woningen.
 d Er komen $23\,098 - 15\,776 = 7322$ mensen bij, dus zullen er $7322 : 2,4 \approx 3050$ woningen bijgebouwd moeten worden.
 e Nee, het kan nooit altijd door blijven groeien.

V-4a Invullen in de formule geeft $v = \frac{1}{2} \times 2^3 = 4$.

b n	1	2	3	4	5	6
v	1	2	4	8	16	32

- c De groeifactor is 2.
 d Uitbreiden van de tabel geeft:

n	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
v	1	2	4	8	16	32	64	128	256	512	1024

In generatie 11 zitten voor het eerst meer dan 1000 personen.

Rekenen 9

- R-1a** $7,2^3 + (-15)^2 = 598,248$ **e** $1,6^2 - (-4)^3 = 66,56$
b $(-8)^3 - 15^2 = -737$ **f** $-9^3 - -9^3 = 0$
c $-8^3 + (-15)^2 = -287$ **g** $-4,6^2 + 6,4^2 = 19,8$
d $1^3 + 2^3 + 3^3 = 36$ **h** $0,8^3 - 0,8^2 = -0,128$

- R-2a** 10% van 120 is **12**.   **f** **15%** van 430 is 64,5.
b 25% van **160** is 40.   **g** 19% van 670 is **127,3**.
c **30%** van 300 is 90.   **h** 44% van **200** is 88.
d 35% van 110 is **38,5**.   **i** **98%** van 10 is 9,8.
e 60% van **260** is 156.

- R-3** Figuur A is een piramide. De formule voor de inhoud is bodem $\times$ hoogte : 3.
 $2\text{ dm} = 20\text{ cm}$, dus de oppervlakte van de bodem is $20 \times 20 = 400\text{ cm}^2$.
 De inhoud van de piramide is $400 \times 25 : 3 \approx 3333\text{ cm}^3$.

Figuur B is een cilinder. De formule voor de inhoud is grondvlak $\times$ hoogte.
 Het grondvlak is een cirkel met straal $1,5\text{ dm} = 15\text{ cm}$.
 De oppervlakte van het grondvlak is $15 \times 15 \times \pi = 706,85\dots\text{ cm}^2$.
 De hoogte is $850\text{ mm} = 85\text{ cm}$, dus de inhoud is $706,85\dots \times 85 \approx 60\,083\text{ cm}^3$.

- R-4a** 3,4 uur = 3 uur en 24 minuten = 204 minuten
b 6,2 uur = 6 uur en 12 minuten = 372 minuten
c 5,7 min = 5 minuten + 42 seconden = 342 seconden
d 12,6 min = 12 minuten en 36 seconden = 756 seconden
e 8,1 uur = 8 uur en 6 minuten = 486 minuten

R-5

	A	B	C	D	E
A	0	15	23	20	14
B	15	0	8	18	12
C	23	8	0	11	17
D	20	18	11	0	6
E	14	12	17	6	0

Oefenopdrachten bij hoofdstuk 7

- 1a** Bij tabel A is de groeifactor $9 : 6 = 6 : 4 = 1,5$.
 Bij tabel B is de groeifactor $338 : 260 = 260 : 200 = 1,3$.
 Bij tabel C is de groeifactor $76,8 : 96 = 96 : 120 = 0,8$

b Tabel A

tijd	1	2	3	4	5
aantal	4	6	9	13,5	20,25

Tabel B

tijd	0	1	2	3	4
aantal	200	260	338	439,4	571,22

Tabel C

tijd	1	2	3	4	5
aantal	120	96	76,8	61,44	49,152

- 2a** 3% van € 200 is $0,03 \times € 200 = € 6,-$, dus Achmed krijgt € 6,- rente.
b Na één jaar staat er € 200 + € 6 = € 206,- op de rekening van Achmed.
c De 200 van de formule staat voor het beginbedrag dat Achmed op de rekening heeft gezet.
d De bank geeft 3% rente, dus na een jaar staat er 103% op de bank. Het geld wordt dan vermenigvuldigd met 1,03, de groeifactor.
e In de formule voor $t = 5$ invullen geeft $bedrag = 200 \times 1,03^5 \approx 231,85$. Dus na 5 jaar staat er € 231,85 op de rekening.
f In de formule voor $t = 10$ invullen geeft $bedrag = 200 \times 1,03^{10} \approx 268,78$. Na 10 jaar staat er € 268,78 op de bankrekening.
- 3a** Tabel E: onder de 0 staat 40, dus het begingetal is 40.
 De groeifactor is $5 : 10 = 10 : 20 = 20 : 40 = 0,5$.
 De formule bij tabel E is $a = 40 \times 0,5^t$.

Tabel F: onder de 0 staat 0,07, dus het begingetal is 0,07.
 De groeifactor is $560 : 28 = 28 : 1,4 = 1,4 : 0,07 = 20$.
 De formule bij tabel F is $a = 0,07 \times 20^t$.

Tabel G: onder de 0 staat 1800, dus het begingetal is 1800.

De groeifactor is $1312 : 1458 = 1458 : 1620 = 1620 : 1800 = 0,9$.

De formule bij tabel G is $a = 1800 \times 0,9^t$.

Tabel H: onder de 0 staat 0,3, dus het begingetal is 0,3.

De groeifactor is $37,5 : 7,5 = 7,5 : 1,5 = 1,5 : 0,3 = 5$.

De formule bij tabel H is $a = 0,3 \times 5^t$.

- b** Bij de tabellen E en G is de groeifactor kleiner dan 1.
Dus bij de tabellen E en G is sprake van negatieve groei.

4a Na 2 uur zitten er 800 bacteriën in het voedsel.

t in uren	0	1	2	3	4	5	6
a	200	400	800	1600	3200	6400	12 800

- c** Bij de tabel hoort groeifactor 2.
d Formule B hoort bij de tabel, want het begingetal is 200 en de groeifactor is 2.

5a Bij tabel ① is de groeifactor $121 : 110 = 110 : 100 = 1,1$.

Bij tabel ② is de groeifactor $81 : 90 = 90 : 100 = 0,9$.

- b** De beginwaarde is bij beide tabellen 100.

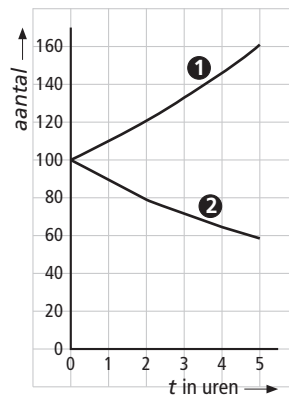
c Tabel ①

t in uren	0	1	2	3	4	5
a	100	110	121	133,1	146,41	161,051

Tabel ②

t in uren	0	1	2	3	4	5
a	100	90	81	72,9	65,61	59,049

- d** De formule bij tabel ① is $aantal = 100 \times 1,1^t$.
De formule bij tabel ② is $aantal = 100 \times 0,9^t$.
e Zie tekening.

6a 4% van € 43.000 is $0,04 \times € 43.000 = € 1.720,-$.

Na een jaar is de waarde van het huisje $€ 43.000 + € 1.720 = € 44.720,-$.

- b** Na twee jaar is het huisje $0,04 \times € 44.720 = € 1.788,80$ meer waard, dus na twee jaar is de waarde van het huisje $€ 44.720 + € 1.788,80 = € 46.508,80$.

Na drie jaar is het huisje $0,04 \times € 46.508,80 = € 1.860,35$ meer waard, dus de waarde van het huisje is dan $€ 46.508,80 + € 1.860,35 = € 48.369,15$.

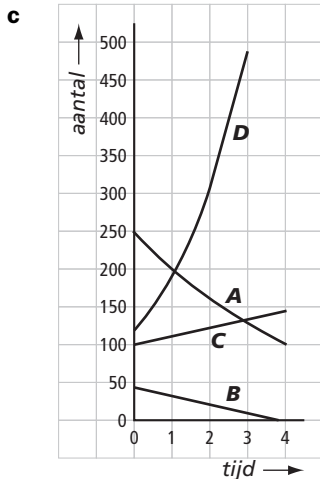
Het huisje is na drie jaar ongeveer $€ 48.369 - € 43.000 = € 5.369,-$ meer waard geworden.

t in jaren	0	1	2	3	4	5
w in euro's	43 000	44 720	46 508,80	48 369,15	50 303,92	52 316,07

- d** Het begingetal is 43 000 en de groeifactor is 1,04.
De formule bij de tabel is $waarde = 43\ 000 \times 1,04^t$.
e Na 5 jaar is de waarde van het huisje meer dan € 50.000,-.
De aangeboden prijs is dus minder dan de waarde van het huisje.

- 7a** 10% van € 37.000 is $0,10 \times € 37.000 = € 3.700$, dus na één jaar is de camper nog $€ 37.000 - € 3.700 = € 33.300,-$ waard.
- b** Bij de formule van de waarde van de camper hoort het begingetal 37 000.
Per jaar gaat er 10% af, dus blijft er $100\% - 10\% = 90\%$ over.
De groeifactor is 0,9.
De formule is $w = 37\ 000 \times 0,9^t$ met t in jaren en w in euro's.
Na 5 jaar is de camper nog $37\ 000 \times 0,9^5 \approx 21\ 848$ euro, dus meer dan 20 000 euro.
Na 6 jaar is de camper nog $37\ 000 \times 0,9^6 \approx 19\ 663$ euro, dus minder dan 20 000 euro.
De camper is na 6 jaar voor het eerst minder dan € 20.000,- waard.

- 8a** Tabel A: $128 : 160 = 160 : 200 = 200 : 250 = 0,8$, dus exponentieel verband.
Tabel B: het verschil in de onderste rij is steeds -11 , dus lineair verband.
Tabel C: het verschil in de onderste rij is steeds 8, dus lineair verband.
Tabel D: $491,52 : 307,2 = 307,2 : 192 = 192 : 120 = 1,6$, dus exponentieel verband.
- b** Tabel A: groeifactor is 0,8. Tabel B: hellingsgetal is -11 .
Tabel C: hellingsgetal is 8. Tabel D: groeifactor is 1,6.

- 9a** Invullen voor $t = 4$ voor $a = 250 \times 1,2^4 \approx 518$.
Na vier uur zijn er 518 bacteriën.
- b**
t	0	1	2	3	4	5	6	7	8
a	250	300	360	432	518	622	746	896	1075
- c** 1 dag heeft 24 uur, dus na één dag zijn er $a = 250 \times 1,2^{24} \approx 19\ 874$ bacteriën.
- d** Invullen voor $t = 3,8$ geeft $a = 250 \times 1,2^{3,8} \approx 500$.
Na 3,8 uur zijn er 500 bacteriën en in het begin waren er 250.
In ongeveer 3,8 uur is het aantal bacteriën dan verdubbeld.